

קיד:

עין משפט
גר מצוה

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

מסורת הש"ס

א) נכנסת יג עירובין
ב) עירובין שם ריה
ג) נכנסת לו לעיל
ד) נכנסת לו ריה
ה) נכנסת לו ריה
ו) נכנסת לו ריה
ז) נכנסת לו ריה
ח) נכנסת לו ריה
ט) נכנסת לו ריה
י) נכנסת לו ריה

הגהות הב"ב

א) נכנסת לו ריה
ב) נכנסת לו ריה
ג) נכנסת לו ריה
ד) נכנסת לו ריה
ה) נכנסת לו ריה
ו) נכנסת לו ריה
ז) נכנסת לו ריה
ח) נכנסת לו ריה
ט) נכנסת לו ריה
י) נכנסת לו ריה

גליון הש"ס

א) נכנסת לו ריה
ב) נכנסת לו ריה
ג) נכנסת לו ריה
ד) נכנסת לו ריה
ה) נכנסת לו ריה
ו) נכנסת לו ריה
ז) נכנסת לו ריה
ח) נכנסת לו ריה
ט) נכנסת לו ריה
י) נכנסת לו ריה

מוסף רש"י

א) נכנסת לו ריה
ב) נכנסת לו ריה
ג) נכנסת לו ריה
ד) נכנסת לו ריה
ה) נכנסת לו ריה
ו) נכנסת לו ריה
ז) נכנסת לו ריה
ח) נכנסת לו ריה
ט) נכנסת לו ריה
י) נכנסת לו ריה

זאת אומרת מצות צריכות בוונה. ריש לקיש סבר דמתי' סתמא קתני ומיירי אפי' יכול למצוא שאר ירקות אין לו לטרוח אחר שאר ירקות אלא עושה שני טיבולין במרור והיינו משום דמלכות זריכות כוונה ויפון דלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכילי ליה כלומר שלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכילי מרור ודילמא לא איכוון ודילמא לאו דוקא כלומר ודאי לא איכוון למרור דאין מצוה אלא עד טיבול שני אחר מלה הלכך בעי למהדר ואטבולי פ' ולכרך על אכילת מרור ולא נקט ונכרי משום דרב תסלק אית ליה בשמעתי' למרור הלכך בעי למהדר נטיבול ראשון והא דקאמר וצבורא פרי האדמה אכיל ליה היינו כלומר שאינו אוכל לשם אכילת מרור אלא אכלו לנפש דמכרז' ומרור הוא דלכילי מרור וצבורא פרי האדמה אכיל ליה היינו כלומר כן יאל חובת מרור נטיבול ראשון אט"ג דלכלו לפני מלה ומכני על מצות ומרוס' לא היא עיטובא אמאי לכן מרי טיבולי במרור הוא ליה לאהדורי אשאר ירקות משום הימרא נטיבול ראשון ואחר מלה נטיבול שני יאכל מרור והגמלא דמי דלעולם אין זריכות כוונה ומיהדין אשאר ירקן משום הימרא וכדי לאכול מרור אחר המלה ומתניתין קמ"ל היכא דליכא שאר ירקן דלפי' במרור בעיין מרי טיבולי כדי לאכול מרור ומשום הימרא ולא אמרי' שלא יאכל מרור עד לבסוף ולא נחוש להימרא: **אבלן דמאי יצא**. אכל דהאי לא יאל אט"ג דמעשר ירק דרננן כדאמרין גבי מלה בכל שעה (נעיל דף לה): אכל לא נטבל ומוקי לה נטבל טבול מדרבנן ואיתקש מרור למלה ודמאי יאל נמי נמלה משום דלוי' דלוייתא מפיק התם (נעיל דף לה): מלה תאכל עליו חמץ יאל זה שאיטרו משום כל תאכל טבל ואיתקש מלה לחמץ:

רבינו הגאון

אמר ר"ל זאת אומרת מצות צריכות בוונה. ריש לקיש סבר דמתי' סתמא קתני ומיירי אפי' יכול למצוא שאר ירקות אין לו לטרוח אחר שאר ירקות אלא עושה שני טיבולין במרור והיינו משום דמלכות זריכות כוונה ויפון דלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכילי ליה כלומר שלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכילי מרור ודילמא לאו דוקא כלומר ודאי לא איכוון למרור דאין מצוה אלא עד טיבול שני אחר מלה הלכך בעי למהדר ואטבולי פ' ולכרך על אכילת מרור ולא נקט ונכרי משום דרב תסלק אית ליה בשמעתי' למרור הלכך בעי למהדר נטיבול ראשון והא דקאמר וצבורא פרי האדמה אכיל ליה היינו כלומר שאינו אוכל לשם אכילת מרור אלא אכלו לנפש דמכרז' ומרור הוא דלכילי מרור וצבורא פרי האדמה אכיל ליה היינו כלומר כן יאל חובת מרור נטיבול ראשון אט"ג דלכלו לפני מלה ומכני על מצות ומרוס' לא היא עיטובא אמאי לכן מרי טיבולי במרור הוא ליה לאהדורי אשאר ירקות משום הימרא נטיבול ראשון ואחר מלה נטיבול שני יאכל מרור והגמלא דמי דלעולם אין זריכות כוונה ומיהדין אשאר ירקן משום הימרא וכדי לאכול מרור אחר המלה ומתניתין קמ"ל היכא דליכא שאר ירקן דלפי' במרור בעיין מרי טיבולי כדי לאכול מרור ומשום הימרא ולא אמרי' שלא יאכל מרור עד לבסוף ולא נחוש להימרא: **אבלן דמאי יצא**. אכל דהאי לא יאל אט"ג דמעשר ירק דרננן כדאמרין גבי מלה בכל שעה (נעיל דף לה): אכל לא נטבל ומוקי לה נטבל טבול מדרבנן ואיתקש מרור למלה ודמאי יאל נמי נמלה משום דלוי' דלוייתא מפיק התם (נעיל דף לה): מלה תאכל עליו חמץ יאל זה שאיטרו משום כל תאכל טבל ואיתקש מלה לחמץ:

אבלו בלא מתכוין יצא. קשיא לרש"י לקיש דייק ממתניתין ע"כ מתניתין לא איירי בכל ענין אלא דליכא שאר ירקות וקא משני מנאי היא ויפון דליכא תנא דסבר כרש"י לקיש דייק שפיר ריש לקיש ממתניתין דלזריכות כוונה כי סתמא איירי בכל ענין אפי' ליכא שאר ירקות: **ארווא**. וכו' שני מיני בשר: **לית** דחש דה' יוחנן בן גוריון. וטעמא דאינו בלא ליתי חימוץ אלא ליתי קרחון כפי' כל שעה (נעיל דף לה): **שני** מיני בשר. פירוש ר"מ לני זכר לפסח ומנובל זכר לחגיגה ולא נהירא דקיימא לן כן תימא (נעיל דף ט). דאין חגיגה נאכלת אלא לני דמתניתין (ה) אחיה טומיה לכן נראה דתרייכו מנובלין וכן משמע לשון משלין: **אחד** זכר לפסח ואחד לחגיגה. כשחל י"ד להיות בשבת אין לך זכר לפסח ואחד לחגיגה י"ד אינה דומה את השבת ומייהו אומר ר"י דמ"מ אין חלקן דדמי לחובת אס היינו מנימים מלעשות שני תבשילין וגם יש לחוש שמה לא יעשו בשאר פסחים ואין שום קושט אס אנו עושין אט"ג דלא לך לך דליכא למיחש שמה יבנה בית המקדש ואתרו אשתקד עשיו זכר לחגיגה בשבת והשתא נמי נקריבה בשבת דהקרינה מסורה לזריזין וכשינה משה ושהתא יאל עמנו וליכא למיטעי אך הנא להניח מלעשות שני תבשילין אין מוסידין אותו: **אמר** רב הונא מברך ב'. רב הונא סבר כרש"י לקיש דבעי כוונה ואפי' אית ליה שאר ירקות עבד במרור שני טיבולי: מתקוף

זאת אומרת מצות צריכות בוונה. ריש לקיש סבר דמתי' סתמא קתני ומיירי אפי' יכול למצוא שאר ירקות אין לו לטרוח אחר שאר ירקות אלא עושה שני טיבולין במרור והיינו משום דמלכות זריכות כוונה ויפון דלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכילי ליה כלומר שלא בעידן כו' וצבורא פרי האדמה הוא דלכילי מרור ודילמא לאו דוקא כלומר ודאי לא איכוון למרור דאין מצוה אלא עד טיבול שני אחר מלה הלכך בעי למהדר ואטבולי פ' ולכרך על אכילת מרור ולא נקט ונכרי משום דרב תסלק אית ליה בשמעתי' למרור הלכך בעי למהדר נטיבול ראשון והא דקאמר וצבורא פרי האדמה אכיל ליה היינו כלומר שאינו אוכל לשם אכילת מרור אלא אכלו לנפש דמכרז' ומרור הוא דלכילי מרור וצבורא פרי האדמה אכיל ליה היינו כלומר כן יאל חובת מרור נטיבול ראשון אט"ג דלכלו לפני מלה ומכני על מצות ומרוס' לא היא עיטובא אמאי לכן מרי טיבולי במרור הוא ליה לאהדורי אשאר ירקות משום הימרא נטיבול ראשון ואחר מלה נטיבול שני יאכל מרור והגמלא דמי דלעולם אין זריכות כוונה ומיהדין אשאר ירקן משום הימרא וכדי לאכול מרור אחר המלה ומתניתין קמ"ל היכא דליכא שאר ירקן דלפי' במרור בעיין מרי טיבולי כדי לאכול מרור ומשום הימרא ולא אמרי' שלא יאכל מרור עד לבסוף ולא נחוש להימרא: **אבלן דמאי יצא**. אכל דהאי לא יאל אט"ג דמעשר ירק דרננן כדאמרין גבי מלה בכל שעה (נעיל דף לה): אכל לא נטבל ומוקי לה נטבל טבול מדרבנן ואיתקש מרור למלה ודמאי יאל נמי נמלה משום דלוי' דלוייתא מפיק התם (נעיל דף לה): מלה תאכל עליו חמץ יאל זה שאיטרו משום כל תאכל טבל ואיתקש מלה לחמץ:

אמר ר"ל זאת אומרת מצות צריכות בוונה כיון דלא בעידן חיובא דמרור הוא דאכיל ליה בבורא פה"א הוא דאכיל ליה ודילמא לא איכוון למרור הלכך בעי למהדר לאמבולי לשם מרור דאי סלקא דעתך מצוה לא בעיא כוונה למה לך תרי טיבולי והא טביל ליה חרא וימנא ממאי דילמא לעולם אימצי' מצות אין צריכות כוונה ודקאמר תרי טיבולי למה לי כי היכי דליהוי היכרא לתינוקות וכי תימא א"כ לישמעיעין שאר ירקות אי אשמעינן שאר ירקות הוה אמינא היכא דאיכא שאר ירקות הוא דבעינן תרי טיבולי אבל חזרת לחזרה לא בעי תרי טיבולי קמשמע לן דאפי' חזרת בעינן תרי טיבולי כי היכי דליהוי ביה היכרא לתינוקות ועוד תניא אבלן דמאי יצא אבלן בלא מתכוין יצא אבלן לחצאין יצא ובלבד שלא ישהא בין אכילה לחבירתה יותר מכדי אכילת פרס תנאי היא דתניא רבי יוסי אומר אע"פ שטיבל בחזרת מצוה להביא לפניו חזרת וחרוסת ושני תבשילין ואכתי ממאי דילמא קסבר רבי יוסי מצות אין צריכות כוונה והאי דבעינן תרי טיבולי כי היכי דתיהוי היכרא לתינוקות א"כ מאי מצוה מאי שני תבשילין אמר רב הונא סילקא וארווא רבא הוה מיהדר אסילקא וארווא הואיל ונפיק מפומיה דרב הונא אמר רב אשי שמע מינה (ה) דרב הונא לית דהייש להא דרבי יוחנן בן גוריון דתניא רבי יוחנן בן גוריון אומר (ו) ארוז מין דגן הוא וחיביבין על חימוצו כרת ואדם יוצא בו ידי חובתו בפסח חזקה אמר אפי' דג וביצה שעליו רב יוסף אמר צריך שני מיני בשר אחד זכר לפסח וא' זכר לחגיגה רבנא אמר אפילו גרמא ובישולא פשיטא היכא דאיכא שאר ירקות מברך אשאר ירקות בורא פרי האדמה ואכיל היכא דליכא אלא חסא מאי אמר רב הונא מברך מעיקרא אמר רב ב"פ האדמה ואכיל ולבסוף מברך עליה על אכילת מרור ואכיל מתקוף

רשב"ם
זאת אומרת מצות צריכות בוונה. משום הכי בעי תרי טיבולי שמה לא נתכוון לשם מרור הואיל וזיכך עליו צפיה"א כשאר ירקות דעלמא שהרי אין עדיין אכילת מצות מרור לכרך עליו על אכילת מרור עד לאחר המלה: **דילמא הא קמ"ל דבעינן פרי טיבולי**. משום מיעוט שישאלו ועבד הימרא טובא ומייהו ממרור קמא יאל ר' חובתו. מיהדר ר"ל א"כ דמשום הימרא דמיעוט לחוד נקט מרי טיבולי ולא לאשמעינן מצות זריכות כוונה לאשמעינן שאר ירקות נטיבול ראשון ומרור נטיבול שני דליכא נמי היכר למיעוט. אכל מרור לחודיה לא בעינן תרי טיבולי דכולי האי לא בעדינן משום הימרא דמיעוט להקדים אכילת מרור קודם זריכות כוונה ומנובלא דרש לקיש: **אכלן דמאי יאל**. דאי בעי מפקר לנכסיה והוי עני וחזי ליה השתא נמי חזי ליה: **אכלן חלואין**. חזי זית בפעם ראשון וחזי זית בפעם שני ובמרור ליה מצות זריכות כוונה ורבי יוסי אית ליה: **אט"ג טביל בבורא**. טיבול קמא היכא דליכא שאר ירקות: **מלוה להביא כו'**. כלומר מצוה להביא מן התורה דאכתי לא קיים מאי מצוה להביא כו'. מביאין הוה ליה למיתני: **סילקא**. רבנא רבא היא וכל שכן שני מיני בשר: **הואיל ונפק מפומיה דרב הונא**. בשביל חיבתו להראות הלכה כמותו: **ש"מ**. מדקאמר רב הונא שמנשלין אורח פסחא ולא חייש למימוץ לית דחש לדר' יוחנן בן גוריון: **אפי' דג וביצה שעליו**. שהיו רגילין להטיח את הדג בצליים והיינו רבנא דאט"ג דדמי לתבשיל אחד השיב שני תבשילין: **ו' ואחד זכר**. לחגיגת ארבעה עשר הנבאה עם הפסח: **שני מיני בשר**. לני כנגד הפסח ומנובל כנגד חגיגה כך פירש רבנו חננאל מרומי: **גרמא ובשולא**. חמיכת בשר ומרק שנתבשלה בו: **פשיטא היכא דאיכא שאר ירקות מברך**. מעיקרא נטיבול ראשון אשאר ירקות בורא פרי האדמה דאכסור ליהנ' מן העולם הזה בלא זריכה דכיון שיש לו שאר ירקות הכי שפיר טפי שיערך צפיה"א תחלה דהיינו זריכה הרואיה לכן ויפטור את המרור מזריכת פרי האדמה ואחר כך יבכך על החזרת על אכילת מרור: ולנסוף

אפי' ליכא שאר ירקות: **ארווא**. וכו' שני מיני בשר: **לית** דחש דה' יוחנן בן גוריון. וטעמא דאינו בלא ליתי חימוץ אלא ליתי קרחון כפי' כל שעה (נעיל דף לה): **שני** מיני בשר. פירוש ר"מ לני זכר לפסח ומנובל זכר לחגיגה ולא נהירא דקיימא לן כן תימא (נעיל דף ט). דאין חגיגה נאכלת אלא לני דמתניתין (ה) אחיה טומיה לכן נראה דתרייכו מנובלין וכן משמע לשון משלין: **אחד** זכר לפסח ואחד לחגיגה. כשחל י"ד להיות בשבת אין לך זכר לפסח ואחד לחגיגה י"ד אינה דומה את השבת ומייהו אומר ר"י דמ"מ אין חלקן דדמי לחובת אס היינו מנימים מלעשות שני תבשילין וגם יש לחוש שמה לא יעשו בשאר פסחים ואין שום קושט אס אנו עושין אט"ג דלא לך לך דליכא למיחש שמה יבנה בית המקדש ואתרו אשתקד עשיו זכר לחגיגה בשבת והשתא נמי נקריבה בשבת דהקרינה מסורה לזריזין וכשינה משה ושהתא יאל עמנו וליכא למיטעי אך הנא להניח מלעשות שני תבשילין אין מוסידין אותו: **אמר** רב הונא מברך ב'. רב הונא סבר כרש"י לקיש דבעי כוונה ואפי' אית ליה שאר ירקות עבד במרור שני טיבולי: מתקוף